

DE POSITIE VAN DE BELGISCHE VISVERWERKENDE NIJVERHEID IN HET RAAM VAN BENELUX.

Door dhr. A. VAN DEN ABEELE,
Lid van de beheerraad van de « Groepering der Visnijverheid ».

Het was m.i. vanwege het bureau der afdeling « Zeevisserij » van het IV^{de} Internationaal Congres van de Zee een gelukkig idee, aan het Benelux-probleem in de visserij, de vishandel en de visnijverheid een zeer flinke plaats op zijn programma in te ruimen.

Niet alleen omdat op dit Congres, met zijn brede internationale opzet, het probleem van de economische samenwerking tussen de Lage Landen, gezien in het ruimer verband van de West-Europese economische integratie, volkomen op zijn plaats is. Maar ook, en misschien wel vooral omdat de mensen van het visserijbedrijf, Nederlanders en Belgen, hier nu eindelijk eens de gelegenheid te baat nemen om met elkaar van gedachten te wisselen over een kwestie die, altans in ons milieu, met steeds grotere bezorgdheid gevolgd wordt, en om elkaars bezwaren en moeilijkheden in dit verband samen te bekijken. Om aldus wellicht, in een geest van wederzijds begrip overeenstemming te bereiken over constructieve voorstellen of resoluties die, dank zij dit Congres, kans hebben op ruime weerklank.

U zult het ongetwijfeld met mij eens zijn dat, om dergelijke gedachtenwisseling vruchtbaar en doeltreffend te maken, volkomen openhartigheid van beide zijden de eerste vereiste is. Het is immers veel beter elkaar de waarheid te zeggen, zelfs wanneer deze waarheid soms minder aangenaam klinkt, dan na dit Congres van elkaar afscheid te nemen met het onbehaaglijk gevoel dat de dingen die men elkaar had moeten zeggen — de dingen waar het eigenlijk op aankwam — onuitgesproken zijn gebleven.

Ik ben er persoonlijk van overtuigd dat we de kans die ons door deze Oostendse Zeedagen wordt geboden, en waarvoor we de organisatoren van het Congres en van de afdeling « Zeevisserij » dankbaar behoren te zijn, — de kans nl. tot een openhartige confrontatie van de standpunten van het

bedrijfsleven in onze sector t.a.v. Benelux — niet mogen laten verloren gaan.

Ik zal hier dus, wat mij betreft, het goede voorbeeld pogen te geven en U zonder omwegen, in duidelijke, onverbloemde taal de bezwaren mededelen welke onze Belgische viswerkende nijverheid meent te moeten naar voor brengen tegen een onvoorwaardelijke unificatie van de Belgisch-Nederlandse markt voor visserijproducten op de zeer korte termijn die ons door het Oostendse Benelux-protocol van Juli 1950 nog wordt gelaten.

DE MOEILIJKE WEG NAAR DE ECONOMISCHE UNIE

Het Benelux-ideaal heeft het de laatste tijd zwaar te verduren. Een van onze voornaamste syndicale leiders sprak enkele maanden geleden van een « avortement pour demain ». Een boutade die, zoals alle boutades een flink deel onrechtvaardigheid inhoudt, gezien de reeds bereikte, zeer tastbare resultaten in het regime van de tol-unie en de prae-unie, speciaal dan op het gebied van de verruiming van het handelsverkeer tussen de twee landen. En niemand minder dan de ondervoorzitter van de Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, dhr L. Joris, verklaarde nog kort geleden in een persgesprek dat het rapport van de speciale commissie over de waterwegen en de ongunstige positie van Nederland in de E.P.U. « de doodsklok luidden voor Benelux ».

Dergelijke verklaringen hebben hun deel van onrechtvaardigheid en van gewilde of ongewilde overdrijving, maar het lijdt geen twijfel dat sinds het idee van de Unie in de edelmoedige maar enigszins irreële atmosfeer van de Londense emigratie werd opgevat, het contact met de harde werkelijkheid van de na-oorlog — met de zo totaal verschillende evolutie in België en Nederland — voor vele enthousiasten een ontuchtering is geworden.

Benelux is geen dankbaar onderwerp meer voor after-dinner speeches of gladde officiële welsprekendheid maar een zeer prozaische aangelegenheid, waarin, van onze zijde dan, gewoonlijk vooral sprake is van lagere kostprijzen, lagere lonen, exportsubsidies, overdreven Staatsbemoeiing, onder de grond gedreven inflatie, deficitaire betalingsbalans, Schelde-Rijnverbinding, en andere stekelige dingen die als distels en

doornen opschieten langs het in de oorlogsjaren zo idyllische pad van de Nederlands-Belgische vriendschap.

Het lijkt geen twijfel dat men voortaan nog maar zeer langzaam en moeilijk zal vorderen op de weg naar de economische integratie tussen de twee landen. De vroegere optimistische « timing » (unie op 1 Januari 1950) werd reeds lang opgegeven. Zodat wederzijds begrip en vertrouwen, en bereidheid tot redelijke concessies, voortaan meer dan ooit vereist zijn, wil men het Benelux-ideaal niet zien verstikken in de nog resterende moeilijkheden.

MEER CONTACT TUSSEN DE MENSEN VAN HET BEDRIJF

Begrip en vertrouwen niet alleen op het hogere Regeringsniveau, maar ook en zelfs nog meer in de kringen van het private bedrijfsleven. Benelux is te lang en te veel een aangelegenheid van de Regeringen en van de ambtenaren gebleven. Ik laat in het midden in hoever laakbare onverschilligheid, gebrek aan initiatief en verbeelding vanwege het bedrijfsleven hiervoor mede verantwoordelijk zijn. In ieder geval, deze verantwoordelijkheid bestaat, zowel bij de bedrijfsmensen als bij de overheid.

En juist door dit gemis aan een veelvuldig contact tussen de Nederlandse en Belgische georganiseerde bedrijfsmiddelen — contact aangemoedigd en georiënteerd door de overheid — komt het dat niet alleen het technisch maar ook het psychologisch klimaat van Benelux steeds ongunstiger wordt. Terwijl juist nu, nu de Unie staat voor de fundamentele technische moeilijkheden, een openhartig en veelvuldig verkeer tussen de Nederlandse en Belgische bedrijfsmiddelen er toe zou moeten bijdragen om de atmosfeer te zuiveren.

ONZE VISVERWERKENDE NIJVERHEID TEGENOVER BENELUX

Ik hoop in ieder geval, wat onze kleine sector van de visverwerkende nijverheid betreft in bescheiden mate bij te dragen tot het scheppen van dit klimaat van wederzijds begrip door U, namens de « Groepering der Visnijverheden » — de private vakgroepering die in het raam van de Nationale Federatie van het Visserijbedrijf, de Vishandel en de Visnijverheid practisch heel onze Belgische visverwerkende

nijverheid (conservenfabrieken, inleggerijen, rokerijen, diepvriesinstallaties) vertegenwoordigt — openhartig de essentiële redenen op te geven waarom wij niet dan met de grootste bezorgdheid een eventuele unificatie van onze markt op 1 Januari e.k. kunnen tegemoet zien.

De voornaamste redenen welke een bijna onoverkomelijke handicap daarstellen voor onze visverwerkende nijverheden, tegenover de Nederlandse, zijn :

a) wij hebben geen aanvoer op eigen markt van bepaalde producten welke als grondstof voor onze nijverheden moeten dienen, zooals b.v. zeegezouten en verse drijfnetting :

b) de Nederlandse nijverheden hebben dit wel en zijn bij de aanvoerplaatsen gelegen, en kunnen zich dus in veel gunstigere voorwaarden bevoorraden. Bovendien beschikken zij over vakkundig personeel, dat in België moeilijk te vinden is ;

c) onze grenzen stonden altijd open voor de invoer van Nederlandse bewerkte producten, die bij ons ingeburgerd zijn. Integendeel heeft Nederland, althans tijdens de laatste jaren, zelfs als er bij haar schaarste was aan voedings-producten, met uitzondering van de conserven nooit onze bewerkte visproducten bij haar toegelaten ;

d) de vestigingsvoorwaarden, de lage exploitatiekosten, de soliede bedrijfs-organisatie in Nederland, zijn factoren die de Belgische visverwerkende nijverheden in de onmogelijkheid stellen op gelijke voet te handelen.

Het lijkt mij noodzakelijk enkele dezer voornaamste factoren nader te belichten.

Vestigingsvoorwaarden. — Op dit stuk ziet de toestand in Nederland er naar ik meen als volgt uit :

Tot rond het einde van verleden jaar waren alle ondernemingen van de visverwerkende nijverheid onderworpen aan een bedrijfsvergunningbesluit van 28 Juni 1941, dat als hoofdbekommernis heeft, niet de verheffing van de bedrijfstak maar het voorkomen van economisch onjuiste investeringen. Sindsdien zijn de Nederlandse conservenfabrieken er echter in geslaagd tot de meer objectieve criteria te komen van een inrichtingsverordening, zoals deze in de Nederlandse visgroothandel door het erkenningsreglement van 1948 bestaan. Op het ogenblik waarop wij dit rapport opstelden (einde Mei jl.) stonden de Nederlandse rokerijen en inleggerijen — de zg. ambachtelijke bedrijven — nog niet zo

ver, maar ook in die bedrijven zal naar verluidt de zaak binnen zeer afzienbare tijd in orde zijn.

De inrichtingsverordening voor de conservenfabrieken bevat goed doordachte en nauwkeurig omschreven criteria van installatie.

In België staan we hier practisch voor een vacuum. Weliswaar is voor de oprichting van een onderneming in de visverwerkende nijverheid een voorafgaandelijke toelating vereist, maar deze toelating heeft practisch alleen de belangen op het oog van de bureu en van het tewerkgestelde personeel.

De Belgische wetgever, die hierin de vooroordelen van het publiek volgt, staat huiverig tegenover alles wat zweemt naar een reglementering der beroepen, zoals deze in Nederland wordt vastgelegd in de erkennings- en inrichtingsverordeningen. Zo komt het dat onze betrokken administraties nog steeds niet over een legale basis beschikken om een behoorlijke beroepsreglementering in overleg met de representatieve private beroepsverenigingen tot stand te brengen.

Deze moeilijkheid zou voor een gedeelte althans kunnen worden omzeild door aanvulling van de huidige wetgeving op de sanitaire contrôle der voedingswaren, waarvan het initiatief moet uitgaan van ons departement van Volksgezondheid. Een ontwerp van besluit, waarbij de oude en verouderde wetgeving van 1899 wordt verjongd en aangepast, ligt al een hele tijd op dit departement gereed maar wordt niet ten uitvoer gelegd. Overigens beantwoordt dit ontwerp van besluit in zijn huidige vorm slechts gedeeltelijk aan het door ons beoogde doel.

Een kleine lichtstraal — en het is misschien niet overdreven te zeggen dat het Belgisch-Nederlands overleg, verleden jaar te 's Gravenhage tussen de Nederlandse vakgroep « Groothandel » en de Belgische « Nationale Federatie van het Visserijbedrijf, de Vishandel en de Visnijverheid », dit mede bewerkt heeft — is dat een wetsvoorstel houdende reglementering van de vestiging in de handel en in de industrie, het wetsvoorstel De Clerck van 21 November 1950, misschien dit jaar nog kans heeft door de Belgische Wetgevende Kamers te worden besproken.

Er schijnt dus — na vroegere mislukte pogingen — opnieuw besef te komen voor de noodzakelijkheid van een beroepsreglementering in België, noodzakelijkheid die bestond

lang vóór er sprake was van Benelux maar die gezien in Benelux-verband, nog dwingender is.

Ondertussen staan we concreet gezien nog nergens. Daarom zien we ons genoopt aan onze Nederlandse vrienden een overgangperiode voor te stellen welke zou eindigen op het ogenblik waarop in België voor de visverwerkende nijverheid een behoorlijke beroepsreglementering is ingesteld. Zolang deze niet bestaat, en dus voor de duur van deze overgangperiode, stellen we voor dat geen Nederlandse firma van de visverwerkende nijverheid — en hiermede is dus bedoeld: de conservenfabrieken, de inleggerijen, de rokerijen en de diepvriesinstallaties — zich in België zou mogen vestigen en, anderzijds, dat geen Belgische firma van deze bedrijfstak zich in Nederland zou mogen vestigen.

Er mag hier, meen ik, wel worden aangestipt dat over deze voorlopige politiek van neutralisatie verleden jaar te 's Gravenhage tussen de vertegenwoordigers van de Nederlandse vakgroep « Groothandel » en van de Belgische « Nationale Federatie van het Visserijbedrijf, de Vishandel en de Visnijverheid » een verheugende eenheid van inzicht werd bereikt. Alleen moeten we betreuren dat de betrokken organen van Benelux, waaraan door de vakgroep en door de Federatie een éénstemmig goedgekeurde resolutie dienaangaande werd overgemaakt, weliswaar deze resolutie grondig hebben onderzocht doch tot op heden geweigerd hebben hun conclusies over deze resolutie mede te delen, gezien de « vertrouwelijke aard » van de materie.

Indien deze voorlopige politiek van neutralisatie door de overheid niet zou kunnen worden aanvaard, vragen we dat ten minste de Nederlandse firma's van de visverwerkende nijverheid die zich in het kader van de Benelux-conventies in België zouden vestigen de voorwaarden zouden dienen te respecteren die in Nederland werden of zullen worden opgelegd bij de vestiging of de vergroting van dergelijke bedrijven.

Gebeurt dit niet, dan moet worden gevreesd dat firma's die in Nederland geen toelating tot vestiging ontvangen zich in België komen nestelen, de door het gemis aan behoorlijke inrichtingseisen reeds te lage standing van het Belgische bedrijf nog verder neerhalen en de deloyale concurrentie waaraan de ernstige en goed geïnstalleerde bedrijven vanwege de knoeiers blootstaan, nog erger maken. Dit alles ten

nadele van het gezonde deel van het bedrijf, van de consument en van de afzet van het product.

Dit voor het probleem van de vestiging. Hieraan zou, naar ik meen, door de overheid zonder veel moeite een voorlopige oplossing kunnen worden gegeven, in aanmerking genomen het accoord dat verleden jaar te 's Gravenhage in de schoot van het bedrijf zelf tot stand kwam. In aanmerking genomen eveneens het feit dat dit probleem zich ongeveer op dezelfde wijze stelt in nog heel wat andere sectoren van het Belgische bedrijfsleven.

Met dien verstande dat het bij onze overheid ligt bedoelde overgangperiode zo kort mogelijk te maken door krachtig door te werken voor het leggen van een legale basis voor bedoelde reglementering.

Verskil in exploitatievoorwaarden. — Heel wat moeilijker en van fundamenteeler belang is het probleem van het verschil in exploitatiekosten.

Iedereen weet dat hier, ook voor onze zeevisserij zelf, de kern ligt van het probleem en de basis van de steeds scherper wordende oppositie in ons milieu tegen het Oostendse Benelux-protocol.

Niet alleen onze visserij, ook onze visverwerkende nijverheid heeft exploitatiekosten die merklijker hoger liggen dan die van de Nederlandse concurrentie. In de eerste plaats al op het gebied van de arbeidslonen.

De groepering van een der voornaamste Belgische nijverheden ondernam niet lang geleden een grondige vergelijkende studie tussen de arbeidslonen in Nederland en België en kwam hierbij tot de slotsom dat de in Nederland betaalde lonen grosso modo niet meer dan 64 % bedragen van de Belgische lonen, met inbegrip van de sociale lasten. Sindsdien is de toestand in Nederland lichtelijk geëvolueerd en algemeen wordt aangenomen dat de verhouding op het ogenblik gemiddeld 70-100 is. Dit nog steeds aanzienlijk lagere loonpeil in Nederland heeft natuurlijk zijn weerslag op alle factoren die de kostprijs van de visverwerkende nijverheid beïnvloeden. De vis die verwerkt wordt, wordt aan merklijker lagere prijzen dan in België aangekocht. De prijs van de hulpgrondstoffen is lager. Het vervoer per vrachtauto en per spoor is goedkoper. En alhoewel Nederland, blijkens de meer recente maatregelen de politiek van het goedkope geld zou hebben opgegeven, zijn de vergoedingen

die aan het kapitaal moeten worden betaald nog steeds lager dan in België. Voor deze vier factoren van de kostprijs — arbeidslonen, prijs der grondstoffen, transport, rente — staat de Nederlandse visverwerkende nijverheid er dus merkkelijk beter voor dan wij.

Tenslotte werd in Nederland per 1 Januari l.l. de omzetbelasting in de sector van de visserijproducten totaal afgeschaft, waar in België een zware forfaitaire taks aan de bron wordt geheven, waarvan de afschaffing zeer moeilijk zal te bekomen zijn, gezien de grote rol die in België door de « overdrachtaks » gespeeld wordt als bron van inkomsten voor de Staat.

De invloed van dit verschil in exploitatievoorwaarden — waarvan wij de voornaamste factoren hier vluchtig hebben aangestipt — moet zich onvermijdelijk op storende wijze doen gevoelen, zowel op een gemeenschappelijke binnenlandse markt als op de buitenlandse afzetgebieden.

Wat de binnenlandse markt betreft, zolang geen nivelering van het verschil in niveau heeft plaats gevonden, staat deze markt aan ernstige storingen bloot. Indien de economische Unie werkelijk tot stand komt en men er dus de konsekventies van durft te aanvaarden op sociaal, monetair en financieel gebied, zal het verschil in exploitatievoorwaarden tussen de twee landen wel degelijk geniveleerd worden. De overheid zal er echter terdege over hebben te waken dat dit langs lijnen van geleidelijkheid geschiedt en nu lijdt het geen twijfel dat wij gedurende deze periode van aanpassing van onze markt kunnen worden verdrongen indien van hogerhand geen maatregelen worden getroffen om gedurende deze critieke periode draaglijke concurrentievoorwaarden te handhaven.

Iedereen weet dat met de desiderata van de Belgische landbouw in dit verband rekening wordt gehouden. Wij zouden willen dat een gelijkaardig systeem werd toegepast voor de Belgische visverwerkende nijverheid, in die zin dat gedurende de overgangperiode de Nederlandse producten in ons land slechts zouden mogen worden verkocht aan een prijs die gelijk komt met de prijs die door onze industrie redelijkerwijze kan worden bereikt.

Wat het fiscaal regime betreft, vragen we dat ons land zoals Nederland de omzetbelasting in onze sector eenvoudig zou afschaffen, overeenkomstig de resoluties die reeds op de

Beneluxconferentie van Maart 1949 te 's Gravenhage getroffen werden in verband met de gewenste unificatie van de omzetbelasting. Indien dit niet bereikbaar is zouden wij het huidig regime van forfaitaire taxatie aan de bron dienen te behouden, met inbegrip van de taxatie op de invoer uit Nederland.

Gemeenschappelijke handelspolitiek. — Het Oostendse Benelux-protocol van Juli 1950 voorzag een gemeenschappelijke handelspolitiek bij invoer en bij uitvoer, die in voege diende te treden op 1 Januari 1951 maar waarvan we tot op heden niets concreets hebben gezien alhoewel reeds van die datum af gemeenschappelijke handelsaccorden dienden te worden afgesloten. De vertraging die ook hier ontstond is volkomen begrijpelijk. Een gemeenschappelijke handelspolitiek is immers in de practijk bijna niet tot stand te brengen zolang het economisch en financieel niveau tussen de twee landen zo verschillend blijft en de betalingsbalans van Nederland tegenover België en tegenover de rest van de wereld blijft wat ze is.

Hier zouden we willen vragen dat, indien het tot afsluiting van dergelijke gemeenschappelijke handelsaccorden komt, voor de duur van de overgangperiode schikkingen zouden worden getroffen met het oog op een billijke verdeling van de in deze accorden vastgelegde in- en uitvoercontingenten.

Bevoorrading van onze visverwerkende nijverheid. — Een eerste stap naar de nivelering der exploitatievoorwaarden tussen de Belgische en de Nederlandse visverwerkende nijverheid zou er in kunnen bestaan dat onze nijverheid in de mogelijkheid zou worden gesteld zich in de Nederlandse vissershavens te bevoorraden in verse en gezouten vis in dezelfde voorwaarden als de Nederlandse ondernemingen.

We bedoelen hier natuurlijk uitsluitend de vis bestemd voor de verwerking. Invoer voor versverbruik, die schade zou kunnen berokkenen aan onze eigen visserij, zou door een behoorlijke controle moeten worden verhinderd.

Bedrijfsorganisatie. — Nederland heeft op het gebied van de bedrijfsorganisatie een stelsel dat een veel sterkere dirigistische en marktordenende inslag heeft dan het stelsel dat bij ons in het vooruitzicht wordt gesteld. De bedrijfstakken en de ondernemingen zullen er afhangen van product- en bedrijfschappen met grote verordenende bevoegdheid.

Uit de vervlechting van deze organen met die van de

administratie vloeit onvermijdelijk een nauwe samenwerking voort tussen de ambtenaren en de leiders van de bedrijfsorganisatie, veel meer dan dit het geval is en ook in de toekomst het geval zal zijn voor onze bedrijfsorganisatie en onze administratie.

Ik meen dat ieder land hier gedeeltelijk zijn eigen weg zal blijven volgen, onder de druk van economische en politieke imperatieven die in Nederland anders liggen dan bij ons. Niettemin meen ik dat de Belgische bedrijfsorganisatie veel meer dan thans het geval is zou moeten worden betrokken bij het werk der administratie, om hierdoor bij de maatregelen van uitvoering tot een grotere doeltreffendheid te komen. Ik meen dat deze opmerking mag gelden zowel voor de huidige vorm van bedrijfsorganisatie, gebaseerd op de vrije beroepsverenigingen, als voor een bedrijfsorganisatie die zou worden opgebouwd in het raam van de wet van 1948 op de publiekrechtelijke organisatie van het bedrijfsleven.

Ziedaar dus, in zeer grote trekken, de opvattingen van de Belgische visverwerkende nijverheid in verband met Benelux. Veel is bij deze uiteenzetting schematisch of onvolledig gebleven en een loyale discussie met onze Nederlandse vrienden zal hier ongetwijfeld verhelderend werken. Tot deze discussie ben ik zeer gaarne bereid.